

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Method) ประเภทศึกษาสำรวจ (Survey Study) เกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยเกษตรกรรมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารและอาจารย์ โดยใช้แบบสอบถาม ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์จากวิทยาลัยเกษตรกรรม สังกัดกองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มอาจารย์ที่ทำงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของวิทยาลัยเกษตรกรรม เนื่องจากประชากรที่ใช้ศึกษาทั้งหมด มีจำนวนไม่มากเกินไป จึงใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย คือ 387 คน จากวิทยาลัยเกษตรกรรม 43 แห่ง ทั่วประเทศ ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรกรรม ประกอบด้วย

1.1	ผู้อำนวยการวิทยาลัย	43 คน
1.2	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายต่าง ๆ	172 คน
	รวม	215 คน

2. กลุ่มอาจารย์วิทยาลัยเกษตรกรรม ที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ประกอบด้วย

2.1	หัวหน้างานหลักสูตรพิเศษ	43 คน
2.2	หัวหน้าโครงการฝึกอบรมระยะสั้น	43 คน
2.3	หัวหน้าโครงการฝึกอบรมเคลื่อนที่	43 คน
2.4	หัวหน้าโครงการ อศ. กช.	43 คน
	รวม	172 คน

รวมประชากรที่ใช้ศึกษาทั้งสิ้น 387 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้ที่วิจัยสร้างขึ้นเอง ถามผู้บริหารและอาจารย์จากวิทยาลัย เกษตรกรรมที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกันทั้งผู้บริหารและอาจารย์ และในการจัดทำแบบสอบถามได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check list) มีคำถามทั้งหมด 8 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัย เกษตรกรรม ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สอบถาม 2 ด้าน คือ

2.1 บทบาทด้านการให้บริการทางวิชาการ แบ่งเป็น

ก. การแนะนำ เผยแพร่ ข่าวสารความรู้ทางการเกษตร มีคำถามทั้งหมด 18 ข้อ

ข. การให้การฝึกอบรมการประกอบอาชีพทางการเกษตร มีคำถามทั้งหมด 9 ข้อ

2.2 บทบาทด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ มีคำถามทั้งหมด 15 ข้อ

แบบสอบถามทั้ง 2 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ความคิดเห็นในข้อคำถามแต่ละข้อจะถามผู้ตอบแบบสอบถามสองด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ถามการปฏิบัติจริงในหน่วยงาน และด้านที่ 2 ถามความคาดหวังของผู้ตอบที่จะให้มีการปฏิบัติ โดยมีเกณฑ์ให้ผู้ตอบพิจารณา ดังนี้

1. หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติ	หรือไม่ควรปฏิบัติ
2. หมายถึง ปฏิบัติจริงน้อย	หรือควรปฏิบัติน้อย
3. หมายถึง ปฏิบัติจริงปานกลาง	หรือควรปฏิบัติปานกลาง
4. หมายถึง ปฏิบัติจริงมาก	หรือควรปฏิบัติมาก

5. หมายถึง ปฏิบัติจริงมากที่สุด หรือควรปฏิบัติมากที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนดังนี้

- 1.00 - 1.49 หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติ หรือไม่ควรปฏิบัติ
- 1.50 - 2.49 หมายถึง ปฏิบัติจริงน้อย หรือควรปฏิบัติน้อย
- 2.50 - 3.49 หมายถึง ปฏิบัติจริงปานกลาง หรือควรปฏิบัติปานกลาง
- 3.50 - 4.49 หมายถึง ปฏิบัติจริงมาก หรือควรปฏิบัติมาก
- 4.50 - 5.00 หมายถึง ปฏิบัติจริงมากที่สุด หรือควรปฏิบัติมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค จากการดำเนินงานตามบทบาทที่ได้ปฏิบัติจริงของวิทยาลัยเกษตรกรรมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ด้านคือ

- ก. ปัญหาบุคลากรผู้รับผิดชอบงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีคำถามทั้งหมด 9 ข้อ
- ข. ปัญหาเกี่ยวกับเกษตรกร มีคำถามทั้งหมด 9 ข้อ
- ค. ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และสถานที่ในการศึกษาอบรม มีคำถามทั้งหมด 9 ข้อ
- ง. ปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ มีคำถามทั้งหมด 8 ข้อ

แบบสอบถามทั้ง 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
ความคิดเห็น โดยมีเกณฑ์ให้ผู้ตอบพิจารณา ดังนี้

- 1. หมายถึง ไม่มีปัญหา
- 2. หมายถึง มีปัญหาน้อย
- 3. หมายถึง มีปัญหาปานกลาง
- 4. หมายถึง มีปัญหามาก
- 5. หมายถึง มีปัญหามากที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนด เกณฑ์ระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนดังนี้

1.00 - 1.49	หมายถึง	ไม่มีปัญหา
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีปัญหาน้อย
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีปัญหามากปานกลาง
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีปัญหามาก
4.50 - 5.00	หมายถึง	มีปัญหามากที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอแนะแนวทางต่อบทบาทของวิทยาลัยเกษตรกรรมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า ควรมีการดำเนินการในรูปแบบ และวิธีการใดจึงจะบังเกิดผลดีที่สุด มีคำถามทั้งหมด 5 ข้อ

วิธีดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน การจัดการศึกษานอกระบบของวิทยาลัยเกษตรกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สัมภาษณ์ครู-อาจารย์ นักวิชาการที่ปฏิบัติงานด้านการให้การศึกษาอกระบบโรงเรียน ในวิทยาลัยเกษตรและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยอาศัยจากเนื้อหาจากที่ได้รวบรวมได้ และแนวทางของแบบสอบถามที่มีผู้วิจัยมาก่อน เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขทางด้านเนื้อหา ภาษาและสำนวน เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ดี แล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 ท่าน (ภาคผนวก ก.) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคำแนะนำ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ

4.1 เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้ความชำนาญในการสร้างแบบสอบถามและการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นอย่างดี จำนวน 3 ท่าน

4.2 เป็นศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการของกรมอาชีวศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยเกษตรกรรม ในด้านการศึกษานอกระบบ เป็นอย่างดี จำนวน 4 ท่าน

4.3 เป็นผู้บริหารหรืออาจารย์วิทยาลัยเกษตรกรรม มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยเกษตรกรรม ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นอย่างดี จำนวน 5 ท่าน

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจริง ณ วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด วิทยาลัยเกษตรกรรมมหาสารคาม วิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์ และวิทยาลัยเกษตรกรรมศรีสะเกษ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม (เนื่องจากผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดในการวิจัย การทดลองใช้เครื่องมือ จึงใช้ประชากรกลุ่มเดียวกับที่จะใช้วิจัย) จำนวน 35 ฉบับ

นำผลการทดลองมาหาความเชื่อมั่น ตามวิธีของ ครอนบาช (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามสูตร (ประคอง ภรรณสุด 2528: 43)

$$\alpha = \frac{n-1}{n} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right)$$

เมื่อ α = แทนค่าความคงที่ภายในที่ใช้ประมาณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

S_i^2 = แทนผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_x^2 = แทนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

n = แทนจำนวนข้อทั้งหมดในแบบสอบถาม

และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7936 ซึ่งนับว่าสูงพอจะใช้เป็นแบบสอบถามได้

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในบางข้อ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ดี

มีประสิทธิภาพ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามอีกครั้งก่อนทำการวิจัย

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือออกจากมหาวิทยาลัย ถึงกรมอาชีวศึกษา เพื่อขออนุญาตทำการวิจัย เมื่อกรมอาชีวศึกษาอนุญาตแล้ว ได้มีหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยพร้อมตัวอย่างของแบบสอบถาม 1 ชุด ส่งไปยังวิทยาลัยเกษตรกรรมต่าง ๆ ตามที่ผู้วิจัยได้แจ้งให้กรมอาชีวศึกษาทราบ โดยกองวิทยาลัยเกษตรกรรม เป็นผู้จัดส่งหนังสืออนุญาต
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือนำส่ง และซองติดแสตมป์ถึงผู้วิจัยเอง โดยจัดส่งเป็นชุด (9 ฉบับ) ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรกรรมต่าง ๆ ทั่วประเทศ 43 แห่ง ทางไปรษณีย์ ในวันที่ 9 มกราคม 2532
3. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปยังวิทยาลัยเกษตรกรรม 43 แห่ง จำนวน 387 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน รวมทั้งสิ้น 350 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.43 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มประชากร จำนวน 350 คน มาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีสถิติ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Package for the Social Science-X) ที่ศูนย์บริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นสถานภาพส่วนตัว และข้อเสนอแนะวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. การศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง และการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของวิทยาลัย เกษตรกรรม ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ของวิทยาลัย เกษตรกรรมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารและอาจารย์ในแต่ละกลุ่ม วิเคราะห์โดยใช้ t-test (t-dependent)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้บริหาร กับกลุ่มอาจารย์ในบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ของวิทยาลัย เกษตรกรรมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารและอาจารย์ วิเคราะห์โดยใช้ t-test (t-independent)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย